DOMSTOLENS DOM (Fjerde Afdeling)

1. oktober 2009 *

I sag C-3/08,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 234 EF, indgivet af Tribunal du travail de Nivelles (Belgien) ved afgørelse af 18. december 2007, indgået til Domstolen den 8. januar 2008, i sagen:

Ketty Leyman

mod

Institut national d'assurance maladie-invalidité (INAMI),

har

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, K. Lenaerts, og dommerne T. von Danwitz, R. Silva de Lapuerta (refererende dommer), G. Arestis og J. Malenovský,

* Processprog: fransk.

generaladvokat: M. Poiares Maduro
justitssekretær: kontorchef M.-A. Gaudissart,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 17. december 2008,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Ketty Leyman ved avocat E. Piret

— den belgiske regering ved L. Van den Broeck, som befuldmægtiget

— den nederlandske regering ved C. Wissels og M. Noort, som befuldmægtigede

— Det Forenede Kongeriges regering ved V. Jackson, som befuldmægtiget, bistået af barrister T. Ward

— Rådet for Den Europæiske Union ved M. Veiga og D. Canga Fano, som befuldmægtigede

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved M. van Hoof og V. Kreuschitz, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 19. februar 2009,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører artikel 40, stk. 3, i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EF) nr. 118/97 af 2. december 1996 (EFT 1997 L 28, s. 1), som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 647/2005 af 13. april 2005 (EUT L 117, s. 1, herefter »forordning nr. 1408/71«), såvel som foreneligheden med fællesskabsretten af visse aspekter af belgisk lovgivning om invaliditetsydelser.

2 Denne anmodning er fremsat under en retssag mellem den belgiske statsborger Ketty Leyman og Institut national d'assurance maladie-invalidité (INAMI), der angår spørgsmålet, fra hvilket tidspunkt hun er berettiget til at modtage invaliditetsydelse.

Retsforskrifter

Fællesskabsbestemmelser

3 Artikel 13 i forordning nr. 1408/71 har følgende ordlyd:

»1. Med forbehold af artikel 14c og 14f er de personer, der er omfattet af denne forordning, alene undergivet lovgivningen i én medlemsstat. Spørgsmålet om, hvilken lovgivning der skal anvendes, afgøres efter bestemmelserne i dette afsnit.

2. Med forbehold af artikel 14-17:

a) er en person, der har lønnet beskæftigelse på en medlemsstats område, omfattet af denne stats lovgivning, selv om han er bosat på en anden medlemsstats område, eller den virksomhed eller arbejdsgiver, der beskæftiger ham, har sit hjemsted eller sin bopæl på en anden medlemsstats område

[…]«

4 Artikel 37 i forordning nr. 1408/71 bestemmer:

»1. En arbejdstager eller en selvstændig erhvervsdrivende, som successivt eller skiftevis har været omfattet af to eller flere medlemsstaters lovgivning, og som udelukkende har tilbagelagt forsikringsperioder i henhold til lovgivninger, hvorefter størrelsen af ydelser ved invaliditet er uafhængig af forsikringsperiodernes længde, modtager ydelser efter artikel 39. Denne artikel vedrører ikke børnetillæg til pensioner, som ydes efter reglerne i kapitel 8.

2. I bilag IV, afsnit A, er for hver af de pågældende medlemsstater anført de lovgivninger af den i stk. 1 angivne art, der gælder på disse staters område.«

5 Artikel 40 i forordning nr. 1408/71 er affattet således:

»1. En arbejdstager eller en selvstændig erhvervsdrivende, som successivt eller skiftevis har været omfattet af to eller flere medlemsstaters lovgivning, skal såfremt mindst én af disse staters lovgivning ikke er af den i artikel 37, stk. 1, omhandlede art, modtage ydelser efter bestemmelserne i kapitel 3, der under iagttagelse af bestemmelserne i stk. 4 finder tilsvarende anvendelse.

2. En person, der pådrager sig invaliditet i tilslutning til en uarbejdsdygtighed, mens han er omfattet af en i bilag IV, afsnit A, anført lovgivning, skal dog modtage ydelser i overensstemmelse med bestemmelserne i artikel 37, stk. 1, på følgende betingelser:

— at han opfylder de i nævnte lovgivning eller andre lovgivninger af samme art foreskrevne betingelser, i givet fald ved iagttagelse af artikel 38, men uden at forsikringsperioder, der er tilbagelagt efter en lovgivning, der ikke er anført i bilag IV, afsnit A, behøver at medregnes, og

— at han ikke opfylder de foreskrevne betingelser for ret til ydelser ved invaliditet efter en lovgivning, der ikke er anført i bilag IV, afsnit A, og

— at han ikke gør krav på ydelser ved alderdom under iagttagelse af artikel 44, stk. 2, andet punktum.

3. a) Ved fastsættelsen af ret til ydelser i henhold til en i bilag IV, afsnit A, anført lovgivning i en medlemsstat, som gør tilkendelse af ydelser ved invaliditet betinget af, at den pågældende i en nærmere angiven periode har oppebåret

kontantydelser ved sygdom eller har været uarbejdsdygtig, medregnes, når en arbejdstager eller en selvstændig erhvervsdrivende, som har været omfattet af denne lovgivning, pådrager sig invaliditet i tilslutning til en uarbejdsdygtighed, mens han er omfattet af lovgivningen i den anden medlemsstat, dog med forbehold af artikel 37, stk. 1:

i) enhver periode, i hvilken den pågældende i anledning af denne uarbejdsdygtighed og i medfør af sidstnævnte medlemsstats lovgivning har modtaget kontantydelser ved sygdom, eller i stedet for disse fortsat oppebåret lønindtægt

ii) enhver periode, i hvilken den pågældende i anledning af den invaliditet, som er fulgt efter denne uarbejdsdygtighed, og i medfør af sidstnævnte medlemsstats lovgivning har modtaget ydelser i den i dette kapitel 2 og nedenstående kapitel 3 omhandlede forstand

som om han i denne periode havde modtaget kontantydelser ved sygdom i henhold til lovgivningen i førstnævnte medlemsstat eller havde været uarbejdsdygtig efter denne lovgivnings kriterier.

b) Ret til ydelser ved invaliditet erhverves i henseende til den førstnævnte medlemsstats lovgivning enten ved udløbet af den forudgående periode for ydelse af kompensation ved sygdom, der er foreskrevet i denne lovgivning, eller ved udløbet af den forudgående uarbejdsdygtighedsperiode, der er foreskrevet i denne lovgivning, dog tidligst:

i) på tidspunktet for erhvervelse af ret til de i litra a), nr. ii), omhandlede ydelser i henhold til lovgivningen i sidstnævnte medlemsstat, eller

ii) på dagen efter den sidste dag, på hvilken den pågældende har ret til kontantydelser ved sygdom i henhold til lovgivningen i sidstnævnte medlemsstat.

4. En afgørelse, der er truffet af en medlemsstats institution angående en ansøgers invaliditet, er bindende for institutionen i enhver anden berørt medlemsstat, forudsat at det er anerkendt i bilag V, at der er overensstemmelse mellem de i disse staters lovgivning fastlagte kriterier for invaliditet.«

6 Bilag IV, litra A, i forordning nr. 1408/71 nævner den belgiske almindelige invalideordning blandt de gældende lovgivninger af den i denne forordnings artikel 37, stk. 1, nævnte art, men nævner ikke den luxembourgske ordning.

7 Samme forordnings bilag V anerkender overensstemmelse mellem den belgiske almindelige invalideordning og invalideordningen for arbejdere og funktionærer i Storhertugdømmet Luxembourg for så vidt angår kriterier for invaliditet.

Belgisk og luxembourgsk lovgivning

8 Artikel 87 i den belgiske lov af 14. juli 1994 om obligatorisk syge- og invalideforsikring (herefter »1994-loven«) har følgende ordlyd:

»Den berettigede […], som er uarbejdsdygtig […], modtager en »ydelse for første uarbejdsdygtighedsperiode« for hver arbejdsdag i en periode på et år fra det tidspunkt, hvor han blev erklæret uarbejdsdygtig.«

9 1994-lovens artikel 93 har følgende ordlyd:

»Såfremt uarbejdsdygtighedssituationen forlænges ud over den første uarbejdsdygtighedsperiode, modtager den berettigede en »invaliditetsydelse« for hver arbejdsdag uarbejdsdygtigheden varer.«

10 I belgisk ret er invalidepensionen uafhængig af længden af forsikringsperioden.

11 I luxembourgsk ret er man berettiget til invalidepension fra den første dag, hvor der ikke længere udøves erhvervsmæssig beskæftigelse, såfremt uarbejdsdygtigheden er anerkendt som endelig eller varig. Størrelsen af invalidepensionen afhænger af længden af forsikringsperioden.

12 Den belgisk-luxembourgske overenskomst om social sikring af grænsearbejdere med tilhørende slutprotokol, undertegnet i Arlon den 24. marts 1994 og godkendt ved lov af 28. april 1995 (*Moniteur belge* af 7.6.1995, s. 16139), hjemler vedrørende grænsearbejdere udbetaling af belgisk invaliditetsydelse før udløbet af den første uarbejdsdygtighedsperiode.

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

13 Ketty Leyman har haft lønnet beskæftigelse i Belgien fra 1971 til 2003. Siden 1999 har hun boet i Luxembourg og blev med virkning fra august 2003 omfattet af den luxembourgske sociale sikringsordning.

14 Den 8. juli 2005 anerkendte de kompetente luxembourgske myndigheder, at Ketty Leyman var uarbejdsdygtig i perioden fra den 8. juli 2005 til den 29. februar 2012, hvor hun bliver pensioneret. Hun blev herefter tildelt invaliditetsydelse for de forsikringsperioder, der var tilbagelagt i Luxembourg. Den månedlige pension, som Ketty Leyman blev tildelt af den luxembourgske myndighed, udgør 322,83 EUR.

15 På grundlag af Ketty Leymans anmodning om tildeling af invaliditetsydelse for de forsikringsperioder, der var tilbagelagt i Belgien, tildelte INAMI hende ved afgørelse af 23. juni 2006 en sådan ydelse med et månedligt beløb på 737,10 EUR med virkning fra den 8. juli 2006, ifølge den nævnte myndighed i overensstemmelse med artikel 40, stk. 3, litra b), i forordning nr. 1408/71 og 1994-lovens artikel 93.

16 Ketty Leyman anlagde sag ved den forelæggende ret til prøvelse af den nævnte afgørelse truffet af INAMI med påstand om, at udbetalingen af den invaliditetsydelse, som hun således var blevet tildelt, skulle ske med virkning fra den 8. juli 2005.

17 Under disse omstændigheder har Tribunal du travail de Nivelles besluttet at udsætte sagen og forlægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Er artikel 40, stk. 3, litra b), i forordning nr. 1408/71 og artikel 93 [i 1994-loven] i strid med EF-traktatens artikel 18, for så vidt som disse bestemmelser i et tilfælde, hvor en arbejdstager, som bor og arbejder i et A-type land (Belgien), tager bopæl i et B-type land (Storhertugdømmet Luxembourg), ikke tillader, at der under det første års uarbejdsdygtighed tildeles ydelser, der fastsættes under hensyntagen til arbejds- og bidragsperiodens længde i A-type landet (Belgien)?

2) Er artikel 40, stk. 3, litra b), i forordning nr. 1408/71 og artikel 93 [i 1994-loven] i strid med EF-traktatens artikel 18, for så vidt som disse bestemmelser i et tilfælde, hvor en arbejdstager, som bor og arbejder i et A-type land (Belgien), tager bopæl i et B-type land (Storhertugdømmet Luxembourg), indebærer forskelsbehandling til skade for en arbejdstager, som udøver sin ret til fri bevægelighed, idet arbejdstageren under det første års uarbejdsdygtighed ikke kan tildeles ydelser, der fastsættes under hensyntagen til arbejds- og bidragsperiodens længde i A-type landet (Belgien)?«

Om de præjudicielle spørgsmål

18 Indledningsvis bemærkes, at selv om den forelæggende rets spørgsmål henviser til artikel 18 EF, henhører en situation som den i hovedsagen omhandlede under artikel 39 EF og 42 EF.

19 Det fremgår nemlig både af forelæggelsesafgørelsen og af de indlæg, der er afgivet for Domstolen, at Ketty Leyman bosatte sig i Luxembourg for at have lønnet beskæftigelse dér.

20 Det følger af fast retspraksis, at artikel 18 EF, som generelt fastslår enhver unionsborgers ret til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område, er nærmere udmøntet i artikel 39 EF for så vidt angår arbejdskraftens frie bevægelighed (jf. dom af 26.4.2007, sag C-392/05, Alevizos, Sml. I, s. 3505, præmis 66, og af 11.9.2007, sag C-287/05, Hendrix, Sml. I, s. 6909, præmis 61).

21 På denne baggrund skal de stillede spørgsmål forstås således, at retten nærmere bestemt ønsker oplyst, om artikel 39 EF og 42 EF skal fortolkes således, at de er til hinder for en betingelse svarende til den, der er angivet i 1994-lovens artikel 93 i overensstemmelse med artikel 40, stk. 3, litra b), i forordning nr. 1408/71, hvis denne betingelse indebærer, at en person som Ketty Leyman, der, efter at have arbejdet og boet i Kongeriget Belgien — hvis lovgivning er af type A — slår sig ned i en anden medlemsstat, hvis lovgivning er af type B, bliver frataget enhver ydelse fra den kompetente institution i den første medlemsstat under det første års uarbejdsdygtighed, og derved forskelsbehandler til skade for den arbejdstager, der udøver sin ret til fri bevægelighed.

22 I denne henseende må det indledningsvis bemærkes, at forordning nr. 1408/71 med henblik på koordinering af medlemsstaternes forsikringsordninger vedrørende invaliditet opererer med en sondring mellem situationer, hvor arbejdstageren udelukkende har været underlagt lovgivning, hvor ydelsen er uafhængig af længden af forsikringsperioderne (lovgivning af den såkaldte »A-type«) — en situation som omhandlet forordningens artikel 37-39 — og situationer, hvor arbejdstageren udelukkende har været underlagt enten udelukkende lovgivning, hvor ydelsen er afhængig af den nævnte periode (lovgivning af den såkaldte »B-type«), eller lovgivning af begge typer, en situation som omhandlet i samme forordnings artikel 40.

23 Arbejdstagere, der befinder sig i en situation som omhandlet i artikel 40 i forordning nr. 1408/71, har ret til invaliditetsydelser i overensstemmelse med denne forordnings bestemmelser om alderdom og dødsfald i der finder analog anvendelse.

24 Mens det system, der gælder for arbejdstagere, der befinder sig i en situation som omhandlet i artikel 37-39 i forordning nr. 1408/71, indebærer, for så vidt det er relevant for denne sag, at kun en enkelt medlemsstat i henhold til sin interne retsorden træffer afgørelse om retten til invaliditetsydelser og udbetaler disse, indebærer det system, der gælder for arbejdstagere, der befinder sig i en situation omhandlet i denne forordnings artikel 40, i princippet, at beregningen af invaliditetsydelser skal foretages efter alle de lovgivninger, som arbejdstageren har været underlagt, og i givet fald at sidstnævnte fra hver af disse medlemsstater modtager en invaliditetsydelse, der efter reglerne i denne forordnings artikel 46 er beregnet i forhold til den forsikringsperiode, der er tilbagelagt under den pågældende medlemsstats lovgivning.

25 I hovedsagen, hvor sagsøgeren har været underlagt lovgivning af A-typen, dvs. den belgiske forsikringsordning vedrørende invaliditet, og lovgivning af B-typen, dvs. den luxembourgske forsikringsordning vedrørende invaliditet, er beregningen og opgørelsen i overensstemmelse med artikel 46 i forordning nr. 1408/71 foretaget af de kompetente belgiske og luxembourgske myndigheder, der herefter har fastsat størrelsen af de respektive månedlige invaliditetsydelser, som disse er pligtige at betale, hvilke beløb i øvrigt ikke er omtvistet af parterne i hovedsagen.

26 Imidlertid er parterne uenige om begyndelsestidspunktet for udbetalinger af invaliditetsydelser fra Belgien.

Den belgiske ordning vedrørende syge- og invalideforsikring og ydelse for den første uarbejdsdygtighedsperiode

27 Det fremgår af såvel forelæggelsesafgørelsen som af indlæggene afgivet for Domstolen, navnlig af den belgiske regering, at det i Belgien gældende system har organiseret sygeforsikring og invaliditetsforsikring under ét, således at en arbejdstager, der er blevet uarbejdsdygtig, til at begynde med dækkes under et regelsæt om midlertidig uarbejdsdygtighed og først efter en vis periode dækkes af reglerne om hel eller delvis uarbejdsdygtighed af længere varighed, hvis ikke varigt.

28 Nærmere bestemt dækkes en uarbejdsdygtig arbejdstager i Belgien i den første periode på ét år af reglerne om sygeforsikring, hvor han modtager en såkaldt ydelse for »første arbejdsudygtighedsperiode«. Dernæst, dvs. efter udløbet af ovennævnte periode, dækkes arbejdstageren, hvis han stadig er uarbejdsdygtig, af reglerne om invaliditetsforsikring og modtager invaliditetsydelse.

29 Dette system opererer således ikke med en sondring mellem tilfælde, hvor arbejdstageren er midlertidigt uarbejdsdygtig, såsom ved sygdom, og tilfælde, hvor han er varigt uarbejdsdygtig, såsom ved invaliditet. Midlertidig uarbejdsdygtighed og invaliditet adskiller sig alene ved det faktum, at der ved sidstnævnte er tale om uarbejdsdygtighed af mere end ét års varighed.

30 Derimod sondrer det luxembourgske system mellem sygeforsikring og invaliditetsforsikring, således at hvis arbejdstageren anses for at være midlertidigt uarbejdsdygtig, dækkes han af reglerne om sygeforsikring med ret til ydelser ved sygdom, mens han dækkes af invaliditetsforsikringen med ret til invaliditetsydelser, hvis han anses for at være varigt eller endeligt uarbejdsdygtig.

31 Det følger heraf, at det ikke i systemer, hvor sygeforsikring og invaliditetsforsikring er kombineret, såsom det belgiske system, kan forekomme, at der statueres invaliditet, uden at der forud herfor har været en periode med uarbejdsdygtighed, og som konsekvens heraf skaber en sådan anerkendelse af invaliditet i en anden medlemsstat, som f.eks. Storhertugdømmet Luxembourg, nogle koordineringsproblemer mellem de sociale sikringsordninger i tilfælde som den i hovedsagen foreliggende, hvor ydelserne i henhold til reglerne i artikel 40 og 46 i forordning nr. 1408/71 skal fastsættes under hensyntagen til de forskellige systemer.

32 Dette indebærer, at mens det efter luxembourgsk lovgivning er muligt at få invaliditetsydelse fra den første dag med uarbejdsdygtighed, kan en sådan ydelse i henhold til belgisk ret ikke udbetales, før der er forløbet ét år, i løbet af hvilket den uarbejdsdygtige arbejdstager, der er bosat i Belgien, har modtaget ydelse for første uarbejdsdygtighedsperiode.

33 Imidlertid er det opfattelsen hos de kompetente belgiske myndigheder, at artikel 40, stk. 3, litra b), i forordning nr. 1408/71 skal fortolkes således, at det i sådanne situationer kun er muligt at få tildelt belgisk invaliditetsydelse efter udløbet af en primær uarbejdsdygtighedsperiode på ét år. Endvidere tildeler de nævnte myndigheder ikke arbejdstageren nogen ydelse for denne sidstnævnte uarbejdsdygtighedsperiode.

Artikel 40, stk. 3, i forordning nr. 1408/71

34 Det bemærkes, at artikel 40, stk. 3, i forordning nr. 1408/71 angår tilfælde, hvor en arbejdstager har været omfattet af lovgivning af A-typen i en medlemsstat, der betinger tildeling af invaliditetsydelser af, at vedkommende i en fastsat periode har modtaget kontantydelser i anledning af sygdom eller har været arbejdsudygtig, i tilfælde hvor den pågældende arbejdstager blev uarbejdsdygtig og i tilslutning hertil invalid, mens han var omfattet af den anden medlemsstats lovgivning.

35 Den koordinering, der er foreskrevet i den sidstnævnte bestemmelse, angiver for det første, at enhver periode, i hvilken arbejdstageren i medfør af den anden medlemsstats lovgivning har modtaget enten kontantydelser ved sygdom eller oppebåret lønindtægt i anledning af denne uarbejdsdygtighed, eller i anledning af den invaliditet, som er fulgt efter denne uarbejdsdygtighedsperiode, skal medregnes, som om han i denne periode havde modtaget kontantydelser ved sygdom i henhold til lovgivningen i førstnævnte medlemsstat eller havde været uarbejdsdygtig i denne lovgivnings forstand [artikel 40, stk. 3, litra a), i forordning nr. 1408/71].

36 For det andet er det foreskrevet, at retten til invaliditetsydelser erhverves i henseende til den førstnævnte medlemsstats lovgivning enten ved udløbet af den forudgående periode for ydelse af kompensation ved sygdom eller ved udløbet af den forudgående uarbejdsdygtighedsperiode, der er foreskrevet i denne lovgivning, dog tidligst på tidspunktet for erhvervelse af retten til ydelser ved invaliditet, der er fulgt efter uarbejdsdygtighed i henhold til lovgivningen i den anden medlemsstat, eller på dagen efter den sidste dag, på hvilken den pågældende har ret til kontantydelser ved sygdom i henhold til lovgivningen i den anden medlemsstat [den nævnte forordnings artikel 40, stk. 3, litra b)].

37 Der er således tale om koordineringsregler af to forskellige typer.

38 På den ene side medregner reglen i artikel 40, stk. 3, litra a), i forordning nr. 1408/71 det, der er sket i perioder tilbagelagt under den anden medlemsstats lovgivning, når der skal foretages en vurdering af, om betingelserne for at få tildelt invaliditetsydelse efter lovgivningen i den første stat er opfyldt.

39 På den anden side fastsætter reglen i artikel 40, stk. 3, litra b), i forordning nr. 1408/71 en tidsmæssig grænse, før der i den første medlemsstat kan tildeles invaliditetsydelser,

idet der navnlig er åbnet mulighed for at betinge tildelingen af sådanne ydelser af, at vedkommende i en periode forud herfor enten har været uarbejdsdygtig eller har modtaget kontantydelser ved sygdom. Denne mulighed har den belgiske lovgiver gjort brug af ved i 1994-lovens artikel 93 at foreskrive en første uarbejdsdygtighedsperiode af et års varighed, før der kan opnås ret til sådanne ydelser.

Arbejdskraftens frie bevægelighed

40 For så vidt angår arbejdskraftens frie bevægelighed bemærkes, at der efter artikel 42 EF fortsat kan gælde forskellige sociale sikringsordninger i de forskellige medlemsstater og dermed forskellige rettigheder for arbejdstagerne dér. Forskelle mellem de forskellige medlemsstaters sociale sikringsordningers materielle og formelle regler påvirkes således ikke af artikel 42 EF (jf. dom af 7.2.1991, sag C-227/89, Rönfeldt, Sml. I, s. 323, præmis 12, og af 5.10.1994, sag C-165/91, van Munster, Sml. I, s. 4661, præmis 18).

41 Det er imidlertid ubestridt, at formålet med artikel 39 EF ikke ville kunne opfyldes, hvis vandrende arbejdstagere som følge af udnyttelsen af deres ret til fri bevægelighed skulle miste de sociale fordele, som en medlemsstats lovgivning sikrer dem. En sådan konsekvens ville kunne afholde EF-arbejdstagere fra at udøve deres ret til fri bevægelighed, hvilket vil være en hindring for virkeliggørelsen af denne frihed (jf. dom af 4.10.1991, sag C-349/87, Paraschi, Sml. I, s. 4501, præmis 22, og van Munster-dommen, præmis 27).

42 Det må i den foreliggende sag fastslås, at selv om 1994-lovens artikel 87 og 93 ikke opererer med en sondring mellem arbejdstagere, der har udøvet deres ret til fri bevægelighed, og arbejdstagere, der ikke har udøvet denne ret, medfører anvendelsen af disse bestemmelser ikke desto mindre, at arbejdstagere, der befinder sig i en situation som den, sagsøgeren i hovedsagen befinder sig i, i det første år stilles ringere end arbejdstagere, der ligeledes er varigt eller endeligt uarbejdsdygtige, men som ikke har udøvet deres ret til fri bevægelighed.

43 Mens disse sidstnævnte arbejdstagere har ret til ydelser ved første uarbejdsdygtighedsperiode, har Ketty Leyman hverken ret til denne ydelse eller til en anden tilsvarende ydelse i Luxembourg, idet hun allerede modtager invaliditetsydelse i den sidstnævnte stat.

44 I tilfælde, hvor udbetalingen af invaliditetsydelsen for arbejds- og bidragsperioder tilbagelagt i Belgien ikke finder sted før efter udløbet af den første uarbejdsdygtighedsperiode på ét år, fører anvendelsen af 1994-lovens artikel 87 og 93 som forfægtet af de kompetente belgiske myndigheder desuden til, at arbejdstagere, der befinder sig i samme situation som Ketty Leyman, har betalt sociale bidrag, som ikke kommer dem til gode i relation til det første års uarbejdsdygtighed.

45 I denne henseende har Domstolen allerede fastslået, at EF-traktaten ikke giver en arbejdstager, der udvider sin beskæftigelse til at omfatte mere end én medlemsstat eller overflytter den til en anden medlemsstat, nogen garanti for, at dette har neutrale virkninger for så vidt angår den sociale sikring. På grund af forskellene i medlemsstaternes lovgivninger om social sikring kan en sådan udvidelse eller overflytning alt efter omstændighederne være mere eller mindre fordelagtig eller ufordelagtig for arbejdstageren for så vidt angår den sociale beskyttelse. Det følger heraf, at selv i tilfælde af, at det er mindre fordelagtigt, at en sådan lovgivning finder anvendelse, er den ikke i strid med bestemmelserne i artikel 39 EF og 43 EF, såfremt den ikke stiller den pågældende arbejdstager ringere i forhold til dem, der har hele deres beskæftigelse i den medlemsstat, hvor denne lovgivning finder anvendelse, eller i forhold til dem, der allerede tidligere var omfattet af den i vedkommende stat, og såfremt den ikke blot indebærer, at den pågældende indbetaler sociale bidrag, som ikke kommer ham til gode (jf. dom af 19.3.2002, forenede sager C-393/99 og C-394/99, Hervein m.fl., Sml. I, s. 2829, præmis 51, og af 9.3.2006, sag C-493/04, Piatkowski, Sml. I, s. 2369, præmis 34).

46 Hvis anvendelsen af 1994-lovens artikel 87 og 93 som forfægtet af de belgiske myndigheder, i en situation som den i hovedsagen omhandlede, indebærer, at der ikke i løbet af det første års uarbejdsdygtighed kan tildeles nogen som helst ydelse til en arbejdstager, der har udøvet sin ret til fri bevægelighed, må det fastslås, at en sådan anvendelse er i strid med fællesskabsretten, for det første fordi der er tale om at stille arbejdstageren ringere end andre arbejdstagere, der også er varigt uarbejdsdygtige, men

som ikke har udøvet denne frihed, og for det andet fordi anvendelsen af reglerne indebærer indbetaling af sociale bidrag, uden at det kommer vedkommende til gode.

47 Det bemærkes endvidere, at i det omfang det i henhold til artikel 40, stk. 4, i forordning nr. 1408/71 er anerkendt i bilag V til forordning nr. 1408/71, at der er overensstemmelse mellem invaliditetskriterierne i den almindelige belgiske invalideordning og den luxembourgske ordning, er den afgørelse, der er truffet af de kompetente luxembourgske myndigheder angående invaliditet, bindende for de kompetente belgiske myndigheder.

48 I denne sag har anvendelsen af den i hovedsagen omhandlede nationale lovgivning på samme måde i relation til en vandrende arbejdstager som i relation til en bofast arbejdstager uforudsete følgevirkninger, som er uforenelige med formålet med artikel 39 EF, hvilket hænger sammen med det forhold, at den vandrende arbejdstagers ret til invaliditetsydelser er omfattet af to forskellige lovgivninger, som det fremgår af denne doms præmis 28-33 (jf. analogt van Munster-dommen, præmis 30).

49 Når der foreligger en sådan forskel mellem lovgivningerne, følger det af princippet om loyalt samarbejde i artikel 10 EF, at de nationale kompetente myndigheder er forpligtet til at træffe alle de foranstaltninger, de har til rådighed, for at opnå målet i artikel 39 EF (jf. van Munster-dommen, præmis 32).

50 I lyset af det ovenfor anførte skal de stillede spørgsmål besvares med, at artikel 39 EF skal fortolkes således, at den er til hinder for, at de kompetente myndigheder i en medlemsstat anvender en national lov, der i overensstemmelse med artikel 40, stk. 3, litra b), i forordning nr. 1408/71 betinger retten til invaliditetsydelser af, at der er forløbet en første uarbejdsdygtighedsperiode af et års varighed, når en sådan anvendelse af loven har til følge, at en vandrende arbejdstager har indbetalt bidrag til en social sikringsordning i denne medlemsstat, uden at dette kommer ham til gode og således stiller ham ringere end en bofast arbejdstager.

Sagens omkostninger

51 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Fjerde Afdeling) for ret:

Artikel 39 EF skal fortolkes således, at den er til hinder for, at de kompetente myndigheder i en medlemsstat anvender en national lov, der i overensstemmelse med artikel 40, stk. 3, litra b), i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EF) nr. 118/97 af 2. december 1996, som ændret ved Europa-Parlamentet og Rådets forordning (EF) nr. 647/2005 af 13. april 2005, betinger retten til invaliditetsydelser af, at der er forløbet en første uarbejdsdygtighedsperiode af et års varighed, når en sådan anvendelse af loven har til følge, at en vandrende arbejdstager har indbetalt bidrag til en social sikringsordning i denne medlemsstat, uden at dette kommer ham til gode og således stiller ham ringere end en bofast arbejdstager.

Underskrifter